

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Turkové a soudců JUDr. Dagmar Nygrínové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce: **V. K.**, zast. Mgr. Pavlem Tomkem, advokátem, se sídlem Karlovy Vary, Polská 4, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Praha 5, Křížová 25, o částečný invalidní důchod, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 13. 10. 2005, č. j. 40 Cad 26/2005 – 22,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žádný z účastníků řízení **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím žalované České správy sociálního zabezpečení ze dne 10. 1. 2005, byla zamítnuta žádost žalobce o částečný invalidní důchod pro nesplnění podmínek ust. § 43 zákona č. 155/1995 Sb., s odůvodněním, že podle posudku lékaře Okresního správy sociálního zabezpečení v Sokolově ze dne 22. 12. 2004 není žalobce částečně invalidní, neboť z důvodu dlouhodobého nepříznivého stavu poklesla jeho schopnost soustavné výdělečné činnosti pouze o 10 %.

Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce žalobu v níž namítal, že nesouhlasí s tím, že by jeho schopnost soustavné výdělečné činnosti poklesla pouze o 10 %, že jeho zdravotní potíže se zhoršily a nemůže proto vykonávat zátěžovou práci ve stoje ani v sedě, protože bolesti znehybňují jeho tělo, což vede k časté blokaci páteře krční, s níž má problémy od doby havárie. Dále namítal, že na levé ruce má poškozené klouby dvou prstů, malíček

a prsteníček, s nimiž nemůže hýbat a v ruce nemůže nic udržet ani s ní manipulovat. Dále namítal, že má problémy i s pravou rukou, od pracovního úrazu – zlomeniny lokte. Poukazoval na kožní onemocnění, alergii na prach, oleje, těkavé látky, což mu znemožňuje se pracovně zařadit do pracovního procesu. Dále poukazoval na to, že trpí žloutenkou typu C, která poškozuje játra a při sebemenším zranění může někoho nakazit. Uváděl, že u něho jde o stav po břišní kýle. Namítal, že nemá důvěru k vězeňským lékařům, na což poukazoval již v přípisu OSSZ v Sokolově. Namítal dále, že lékařská zpráva z věznice je zkreslená a neúplná, a pokud by bylo třeba, má kopie a další materiály, které na vyžádání soudu zašle.

Krajský soud v Ústí nad Labem rozsudkem ze dne 13. 10. 2005, č. j. 40 Cad 26/2005 – 22, žalobu zamítl a rozhodl dále, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Ve svém rozhodnutí vycházel ze spisu OSSZ v Teplicích a z posudku Posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí ČR, pracoviště v Plzni, ze dne 7. 4. 2005. Konstatoval, že podle posudku lékaře OSSZ v Sokolově ze dne 22. 12. 2004 činil pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti žalobce podle přílohy č. 2 k vyhl. č. 284/1995 Sb., kapitoly V., položky 5, písmeno a) – 10 % (z rozmezí 5 – 10 %), zatímco podle posudku Posudkové komise MPSV ČR činil pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti 25 %, a to podle kapitoly V., položky 5, písmeno b) (z rozmezí 20 – 30 %), když za rozhodující zdravotní postižení v dlouhodobě nepříznivého stavu byla považována porucha struktury osobnosti, smíšená porucha schopnosti s občasnou dekompenzací osobnostních rysů při zhoršení sociální situace řešená vzhledem k pobytu ve věznici opakovanou hospitalizací. Podle posudku posudkové komise pak další zdravotní postižení, s ohledem na jejich projevy a intenzitu, měla mešní funkční významnost, a proto je posudková komise nezohlednila (poúrazový stav nosného a pohybového ústrojí, vertebrogenní potíže, pylová rýma, kýla po operaci žaludku). Soud konstatoval, že žalobci lze přisvědčit v tom, že míra poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti je vyšší než 10 %, než který stanovila lékařka OSSZ, činí však méně než 33 % a jeho zdravotní postižení neodpovídá ani podmínkám uvedeným v příloze č. 4 vyhl. č. 284/1995 Sb. Uzavřel, že žalobce ke dni vydání napadeného rozhodnutí nesplňoval podmínky částečné invalidity a žalobu jako nedůvodnou podle § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.

Proti tomuto rozsudku podal včas kasační stížnost žalobce (dále též jen „stěžovatel“), a to z důvodu uvedeného v ust. § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Namítal, že vady řízení před krajským soudem spočívaly v tom, že Posudková komise MPSV ČR vyhodnotila zdravotní stav pouze na základě zdravotní dokumentace, která byla k dispozici u lékařky OSSZ, avšak již nikoliv na základě vlastních vyšetření, jež by sloužila jako rozhodující faktor pro vyhodnocení míry poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti. Namítal, že jeho zdravotní stav nebyl komplexně vyšetřen, ačkoliv si několikrát na různé zdravotní potíže stěžoval vězeňskému lékaři i lékařce OSSZ v Sokolově. Namítal dále, že jeho zdravotní stav nebyl objektivně zhodnocen, neboť nebylo přihlédnuto k jeho dosavadní zdravotní dokumentaci v plném rozsahu, přičemž po jejím prostudování by bylo zřejmé, že míra poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti by byla vyšší nejen o 10 %, ale vyšší než o 25 %, jak stanovila posudková komise. Na podporu svých tvrzení žalobce uvedl, že již od dětství byl léčen na psychiatrických odděleních, byla u něj diagnostikována smíšená porucha osobnosti, nutnost vyloučení jakýkoliv stresů, jež mohou mít za následek nezřízené a agresivní chování žalobce. Uvedl, že v roce 2004 v důsledku psychické vyrovnanosti, k řešení bezvýhodné situace a nemožnosti adaptace

tzv. krize osobnosti požádal o změnu pohlaví. Poukazoval na skutečnost, že v roce 2000 mu byla diagnostikována hepatitida typu C, jež taktéž snížila jeho schopnost soustavné výdělečné činnosti a zúžila tak možnost pracovat na pozicích, kde hrozí riziko nakažení ostatních osob.

Stěžovatel dále namítal, že má neustále problémy s páteří, která v důsledku úrazu z roku 1993 je problematická, což se projevuje zejména tím, že přes noc mu celá záda včetně krční páteře ztuhnou a je obtížné se rozhýbat. Poukazoval v této souvislosti na skutečnost, že ačkoliv tento svůj handicap uváděl již v záznamu o jednání ze dne 22. 12. 2004 u OSSZ, nebyl ani lékařkou OSSZ ani Posudkovou komisí MPSV vyžádán rentgen páteře za účelem zjištění příčin bolestivosti a míry poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti. Dále poukazoval na to, že má omezenou hybnost prstů na levé ruce (prsteníček, malíček) v důsledku úrazu a také omezenou hybnost lokte pravé ruky v důsledku pracovního úrazu, přičemž léčení si vyžádalo asi 2 měsíce klidu a nemožnost hýbání danou rukou. Dále poukazoval na pooperační pupeční kýlu o průměru asi 15 – 20 cm, která mu znemožňuje výkon jakékoliv namáhavé práce. Dovožoval, že v důsledku neprovedení vlastního vyšetření Posudkovou komisí MPSV a nevypořádání se objektivně se všemi zdravotními potížemi, se žalobce důvodně domnívá, že došlo ze strany správního orgánu k pochybení, což mělo za následek nižší procentuální hodnocení míry poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti, než žalobci za jeho zdravotní potíže a komplikace náleží a toto činí řízení před správním orgánem vadným, neboť skutková podstata, z níž správní orgán v uvedeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech a je s nimi v rozporu. Navrhoval, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalovaná Česká správa sociálního zabezpečení se k podané kasační stížnosti nevyjádřila.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek z hledisek uvedených v ust. § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody uvedenými v kasační stížnosti. Po přezkoumání věci dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Z obsahu kasační stížnosti plyne, že stěžovatel jako důvod kasační stížnosti označil důvod uvedený v ust. § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., avšak z jejího obsahu plyne dále i to, že se stěžovatel dovolává důvodu uvedeného v ust. § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

Podle § 103 odst. 1 s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené b) vady řízení spočívající v tom, že se skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, měl napadené rozhodnutí správního orgánu zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost, d) nepřezkoumatelnosti spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popř. v jiné vadě v řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

Taková pochybení Nejvyšší správní soud v napadeném rozsudku neshledal.

Předmětem přezkumného soudního řízení v posuzované věci bylo rozhodnutí žalované ze dne 10. 1. 2005, jímž byla zamítnuta žádost stěžovatele o částečný invalidní důchod pro nesplnění podmínek ust. § 43 zákona č. 155/1995 Sb. v platném znění, s odůvodněním, že stěžovatel není částečně invalidní, neboť pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti činil pouze 10 %. Jedním z předpokladů pro vznik nároku na částečný invalidní důchod je existence částečné invalidity pojištěnce ve smyslu § 44 odst. 1 a 2 zákona č. 155/1995 Sb. Bylo tedy třeba zjistit, zda stěžovatel ke dni 10. 1. 2005 splňoval podmínky částečné invalidity ve smyslu těchto ustanovení, tj. zda pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti u něho činil nejméně 33 %, nebo zda mu dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav ztěžoval obecné životní podmínky. Je tedy třeba uvést, že v daném případě se jedná o důchod podmíněný dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem a rozhodnutí soudu závisí především na jeho odborném lékařském posouzení. V přezkumném soudním řízení ve věcech důchodového pojištění posuzuje zdravotní stav a pracovní schopnost občanů podle § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb. v platném znění. Ministerstvo práce a sociálních věcí, které za tímto účelem zřizuje jako své orgány posudkové komise. Posudkové komise MPSV jsou oprávněny nejen k celkovému přezkoumání zdravotního stavu a dochované pracovní schopnosti občanů, ale též k posouzení poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti i k zaujetí posudkových závěrů o plné či částečné invaliditě, jejím vzniku, trvání či zániku. Posudkové řízení je tedy specifická forma správní činnosti spočívající v posouzení zdravotního stavu občana a některých důsledků z něj vyplývajících pro oblast sociálního zabezpečení a důchodového pojištění. Jde tedy o postup posudkového orgánu, jehož hlavním obsahem je posudková činnost, která předpokládá vedle odborných lékařských znalostí i znalosti z oboru posudkového lékařství. Nicméně i tyto posudky hodnotí soud jako každý jiný důkaz podle zásad upravených v ust. § 77 odst. 2 s. ř. s., avšak takový posudek, který splňuje požadavek úplnosti, celistvosti a přesvědčivosti a který se vypořádává se všemi rozhodujícími skutečnostmi, bývá zpravidla rozhodujícím pro posouzení správnosti a zákonnosti přezkoumávaného rozhodnutí. Posudkový závěr by měl být náležitě zdůvodněn, aby byl přesvědčivý i pro soud, který nemá a ani nemůže mít odborné lékařské znalosti, na nichž posouzení invalidity plné či částečné závisí především.

V posuzované věci stěžovatel namítal v kasační stížnosti, že Posudková komise MPSV posoudila jeho zdravotní stav pouze na základě zdravotní dokumentace OSSZ v Sokolově, aniž sama stěžovatele vyšetřila, z čehož dovozoval, že jeho zdravotní stav nebyl komplexně vyšetřen, ačkoliv si několikrát na různé zdravotní potíže stěžoval nejen vězeňskému lékaři, ale i lékařce OSSZ.

K této námitce Nejvyšší správní soud uvádí, že z obsahu posudkové dokumentace plyne, že stěžovatel byl osobně přítomen u jednání OSSZ v Sokolově dne 22. 12. 2004, kam byl převezen eskortou VS ČR. Podle záznamu o jednání OSSZ sdělil své subjektivní potíže (alergie na těkavé látky, na prach, senná rýma, bolesti lokte a páteře, problémy s levou rukou po úrazu prstu a pravou ruku nemůže dotáhnout v lokti). V uvedeném záznamu o jednání je popsán výsledek lékařského vyšetření, dále jsou tam uvedeny lékařské nálezy a posudkové zhodnocení s tím, že stěžovatel „odmítá objektivizaci subjektivně udávaných potíží – bolesti páteře a žaludku - se vyhýbá, rovněž odmítá operaci kýly v jizvě“. V obsahu posudkové dokumentaci se nachází Odmítací (negativní) revers ze dne 29. 9. 2004, podle něhož stěžovatel dne 29. 9. 2004 odmítl RTG (Z 111). V tomto formuláři je uvedeno, že stěžovatel ho odmítl podepsat, ale jsou zde nečitelné podpisy dvou svědků.

Dále se zde nachází Odmítací revers ze dne 22. 10. 2004, podle něhož stěžovatel odmítl pobyt v nemocnici, a Odmítací revers ze dne 15. 11. 2004, podle něhož stěžovatel odmítl RTG páteře a pravého lokte pro potřeby OSSZ. V obsahu posudkového spisu se nachází dopis stěžovatele bez data, adresovaný OSSZ, v němž poukazuje na neobjektivitu lékařů ve výkonu trestu a dovolává se nezávislého posouzení lékaře komise. Z dopisu stěžovatele předsedkyni posudkové komise vyplývá, že stěžovatel žádá o to (souhlasí) s tím, aby došlo k projednání věci bez jeho přítomnosti, a dále to, že posudkové komisi zasílá 14 dokladů včetně lékařských zpráv, které žádá vrátit.

Je sice pravdou, že podle § 1 odst. 2 vyhl. č. 182/1991 Sb., který podle § 3 odst. 8 téže vyhlášky platí přiměřeně i pro posudkovou komisi, lékař OSSZ kontroluje správnost a úplnost zdravotnické dokumentace, a při posuzování zdravotního stavu a pracovní schopnosti občanů přihlédne lékař OSSZ k výsledkům vlastního vyšetření a musí vycházet z lékařských zpráv a posudků vypracovaných odbornými lékaři o zdravotním stavu občanů, lékař OSSZ seznamuje posuzovaného občana s výsledkem posouzení včetně použití o možnostech dalšího postupu, avšak výše uvedený postup předpokládá i součinnost samotného pojištěnce, tedy především nutnost se podrobit těm vyšetřením, která jsou posudkovými orgány požadována a oprávnění pojištěnců se jednání posudkových orgánů zúčastnit. Nelze tedy souhlasit s tvrzením stěžovatele uvedeným v kasační stížnosti, že OSSZ ani posudkovou komisí nebyl vyžádán RTG páteře za účelem zjištění příčin bolestivosti a míry poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti. Pokud se stěžovatel požadovaným vyšetřením nepodrobil a jednání posudkové komise se nezúčastnil, pak nemůže dodatečně účinně namítat nic proti skutečnosti, že Posudková komise MPSV vycházela ze zpráv o zdravotním stavu, které měla k dispozici v dosud vedené zdravotní dokumentaci a z těchto zpráv zhodnotila intenzitu a rozsah zdravotních potíží stěžovatele způsobem uvedeným v posudku. Posudková komise v této souvislosti v posudku uvedla, že není dokladován žádný závažný, trvalý poúrazový stav nosného a pohybového ústrojí, ani systematická léčba pro vertebrogenní obtíže, endoskopicky nepotvrzeny změny, které by odpovídaly aktivní vředové chorobě gastroduodenální, nejsou klinické projevy jaterní léze, jsou pouze pozitivní protilátky HCV suspektní pro chronickou hepatitidu typu C, pylová rýma je krátkodobým sezónním dobře léčitelným onemocněním. Kýla v jizvě po operaci pro polknuté těleso je řešitelná operací.

Uvedené závěry odpovídají odborným lékařským nálezům, z nichž posudková komise vycházela (RTG loketního kloubu ze dne 11. 8. 2003, gastroskopie ze dne 5. 6. 2003, neurologie ze dne 14. 9. 1994, dekurs praktického lékaře od 18. 12. 1997 do 29. 8. 2000, laboratorní vyšetření ze dne 12. 10. 2003).

Namítá-li tedy stěžovatel, že neprovedením dalšího vyšetření Posudkovou komisí MPSV a nevypořádáním se objektivně se všemi zdravotními potížemi došlo ze strany správního orgánu k pochybení, což mělo za následek nižší pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti než mu náleží, tak nutno konstatovat, že takový stav vznikl postojem samotného stěžovatele, neboť tím, že se odmítl podrobit potřebným vyšetřením, se zbavil možnosti svá tvrzení ohledně zdravotních potíží prokázat. Za tento stav však nemůže činit odpovědnými posudkové orgány ani soud.

Pokud jde o rozhodující zdravotní postižení určující dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav, vycházela Posudková komise MPSV z propouštěcích zpráv psychiatrického oddělení

VV v Brně ze dne 21. 4. 1999, 14. 11. 2000, 15. 3. 2001, 19. 6. 2002, 6. 1. 2004, 27. 1. 2004, 25. 3. 2004, dále ze znaleckého posudku znalce psychiatra ze dne 23. 10. 2003, psychologického vyšetření ze dne 18. 6. 2004, sexuologických vyšetření ze dne 8. 7. 2004, 10. 9. 2004 a z nálezu psychiatra ze dne 10. 11. 2004. Nejvyšší správní soud má tedy za to, že posudková komise měla dostatečné množství odborných lékařských podkladů pro zaujetí posudkového závěru a stanovení míry poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti ohledně rozhodujícího zdravotního postižení v dlouhodobě nepříznivém zdravotním stavu včetně posouzení skutečností, že stěžovatel požádal o změnu pohlaví. Posudková komise jednala v řádném složení, za přítomnosti odborného lékaře z oboru psychiatrie, jehož specializace odpovídala zdravotnímu postižení určujícímu dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav. Nejvyšší správní soud má tedy za to, že nejsou pochybnosti o tom, že pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti byl stanoven správně, a to podle přílohy č. 2 k vyhl. č. 284/1995 Sb., kapitoly V., položky 5, písm. b), a to v rámci rozmezí 20 – 30 %, 25 %. Posudková komise dále uvedla, že na rozdíl od posouzení OSSZ, hodnotí poruchu posuzovaného s ohledem na její projevy a potřebnou intenzitu a způsob léčby, jako středně těžké narušení osobnosti, a to na středu procentuálního rozmezí 20 – 30 %. V rámci rozmezí žádná další zdravotní postižení nezohlednila pro jejich malou funkční významnost a konstatovala dále, že pro zvýšení podle § 6 odst. 4 vyhl. č. 284/1995 Sb. nebyly splněny podmínky, protože nebylo dosaženo horní hranice procentního rozmezí.

Nejvyšší správní soud na základě výše uvedeného dospěl k závěru, že v možnosti dané situace (kdy se stěžovatel odmítl podrobit potřebným vyšetřením a nevyužil možnosti osobní účasti při jednání posudkové komise) byl posudek vypracován odpovědně, a to z lékařské dokumentace, která byla dostupná ke dni vydání napadeného rozhodnutí, a posudkové závěry nejsou v rozporu s obsahem jednotlivých lékařských zpráv. Vzhledem k tomu nutno dospět k závěru, že námitky stěžovatele směřující zejména proti objektivitě posouzení jeho zdravotního stavu nelze považovat za důvodné. Naopak je nutno konstatovat, že krajský soud postupoval v souladu se zákonem, pokud dopěl k závěru, že stěžovateli nárok na částečný invalidní důchod nevznikl, neboť stěžovatel nebyl ke dni vydání rozhodnutí částečně invalidní podle § 44 odst. 1 a 2 zákona č. 155/1995 Sb., neboť pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti nečinil alespoň 33 % a nebylo ani prokázáno, že by stěžovateli dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav značně ztěžoval obecné životní podmínky.

Nejvyšší správní soud na základě výše uvedených skutečností dospěl k závěru, že námitky stěžovatele nejsou důvodné, a proto kasační stížnost podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti bylo rozhodnuto tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, neboť stěžovatel nebyl ve věci úspěšný a správní orgán na jejich náhradu nemá právo ze zákona (§ 60 odst. 1, 2 a § 120 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 27. září 2006

JUDr. Marie Turková
předsedkyně senátu